

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 OSLO
NORWAY

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1880-1

3. desember 2019

Fastsettelsesbrev til endringer i forskriften om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har 3. desember fastsatt endringer i forskrift 19.12.2014 nr. 1821 om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Landbruksdirektoratet bes gjøre endringene kjent for relevante aktører.

1. Innledning

Etter avløserforskriften § 5 andre ledd kan det gis avløsertilskudd når den det blir søkt tilskudd for tar i mot foreldrepenger eller engangsstøtte fra Nav etter folketrygdloven kapittel 14.

Ved jordbruksoppgjøret 2019 ble avtalepartene enige om en begrenset utvidelse av hvilke personer som kan gi grunnlag for utbetaling av avløsertilskuddet i forbindelse med svangerskap og fødsel. Partene var enige om at det med virkning fra 1. januar 2020 kan gis tilskudd til avløsning av jordbrukere som er fedre/medmødre¹, selv om de ikke har rett til foreldrepenger. Avløsertilskuddet kan på dette grunnlaget maksimalt gis for en periode tilsvarende fedrekvoten for foreldrepenger.

Når det gjelder grunnlaget for forskriftsendringen, viser departementet til Prop. 120 S (2018-2019) "*Endringer i statsbudsjettet 2019 .. (Jordbruksoppgjøret 2019)*", kap. 7.9.1 om "*Retten til tilskudd til avløsning ved uttak av foreldrepermisjon*".

Fordi forskriftsendringen er en teknisk oppfølging av vedtak ved årets jordbruksoppgjør, har det ikke vært gjennomført noen høring om endringen i regelverket.

¹ Medmødre likestilles med fedre etter barnelova § 4 a tredje ledd.

Forskriftsfesting av etablert praksis av rettigheter til avløsertilskudd for mødre som mottar engangsstønad ved fødsel fra Nav

Etter § 5 andre ledd i avløserforskriften kan tilskudd gis når den det blir søkt tilskudd for mottar engangsstønad etter folketrygdloven kapittel 14. Etter Navs regelverk kan moren motta engangsstønad hvis hun ikke har hatt en høy nok inntekt til å oppnå foreldrepenger. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. gis for bestemte dager eller perioder og kun utgifter til avløsning som finner sted i disse periodene, kan gi grunnlag for tilskudd. Hvilken periode det kan gis tilskudd for ved mottak av engangsstønad ved fødsel, har imidlertid ikke vært fastsatt i forskriften. Landbruksdirektoratet har gitt nærmere retningslinjer i rundskriv om hvordan regelen skal praktiseres, men fordi denne praksisen er bestemmende for søkers rettigheter må den forskriftsfestes.

I tillegg til den nye bestemmelsen om fedres rettigheter til avløsertilskudd, har departementet derfor også fastsatt en forskriftsbestemmelse om rettigheten for avløsertilskudd for mødre som har mottatt engangsstønad ved fødsel fra Nav. Bestemmelsen innebærer ingen endring av tilskuddsforvaltningen på området, og er kun en nedfelling i forskriften av etablert praksis. Departementet finner derfor ikke grunnlag for å gjennomføre noen høringsrunde vedrørende denne nye bestemmelsen.

Behov for tekstlig og strukturell endring

Reglene om avløsertilskudd ved mottak av engangsstønad og ved avvikling av fedrekvote uten foreldrepengerett vil ofte gjelde for henholdsvis mor og far i nyetablerte jordbrukerpar. Disse to reglene må derfor sees i sammenheng.

I dag er forskriftsbestemmelsen om tilskudd til avløsning ved mottak av henholdsvis engangsstønad og foreldrepenger formulert i én og samme setning. Når regelen om tilskudd ved mottak av engangsstønad nå formuleres på nytt, må derfor også regelen om tilskudd ved mottak av foreldrepenger omformuleres. Denne endringen av ordlyden i forskriften innebærer imidlertid ingen materielle endringer.

Vedlagt følger endringsforskriften som er fastsatt for "forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv."

2. Fedres rett til avløsertilskudd pga. fedrekvote, men uten rett til foreldrepenger

Særskilte vilkår for å få tilskudd pga. fedrekvote, når søker ikke mottar foreldrepenger

For fedre som mottar foreldrepenger, har Nav allerede gjort en sjekk av at han er registrert som far til barnet, at det er sannsynlig at han har den daglige omsorgen for barnet og at perioden det gis foreldrepenger for er i samsvar med Nav sitt regelverk. Ved søknad om avløsertilskudd i slike tilfeller er det derfor tilstrekkelig å dokumentere at disse vilkårene er oppfylt ved å framlegge et vedtak om foreldrepenger fra Nav og opplysninger om mottatte foreldrepenger i søknadsperioden.

Ved jordbruksoppgjøret ble det vedtatt at avløsertilskuddet også kan gis til bønder, fedre, som tar ut foreldrepermisjon, selv om de ikke har rett til foreldrepenger. Når faren ikke får foreldrepenger fra Nav, må behovet for tilskudd til avløsning dokumenteres på annet vis. Det er derfor behov for å fastsette nye vilkår i avløserforskriften som kan bidra til dette.

Som dokumentasjon for at jordbrukeren er far til barnet, er det tilstrekkelig å legge ved attest fra folkeregisteret der dette framkommer.

For å kreve tilskudd til avløsning med grunnlag i foreldrepermisjon må faren ha omsorg for barnet av et visst omfang. Det stilles derfor krav om dokumentasjon med attest fra folkeregisteret om at faren og barnet bor på samme adresse.

Et prinsipp som ligger til grunn for beregningen av avløsertilskuddet, er at det skal gjøres fradrag for stønader den avløste har *eller kunne ha fått* fra Nav. Det betyr at dersom jordbrukeren ikke søker om en ytelse han eller hun kunne ha fått, så må søknad om tilskudd avslås dersom søker ikke alternativt klarer å dokumentere hvor mye han eller hun hadde fått om det hadde blitt søkt om stønad fra Nav. Årsaken er at det da vil være umulig å beregne korrekt beløp for avløsertilskudd. Det er derfor viktig at jordbrukere ikke unnlater å søke om foreldrepenger fra Nav fordi man anser at denne stønaden blir så lav at det ikke er bryet verdt å fylle ut søknad om foreldrepenger. Av denne grunn innføres det derfor et vilkår om at søkeren må dokumentere, med et avslagsvedtak eller en erklæring fra Nav, at jordbrukeren ikke har rett til foreldrepenger fordi Navs krav til forutgående pensjonsgivende inntekt ikke er oppfylt. Uten dette dokumentasjonskravet kunne fedre som oppfyller inntektskravene til å motta foreldrepenger, la være å søke om denne ytelsen fra Nav, for å unngå å få fradrag i utbetalingen av avløsertilskuddet.

Tilskudd skal gis for en periode tilsvarende fedrekvoten

Innenfor rammen av foreldrepermisjonsordningen har Nav fastsatt 15 uker som fedrekvote ved fullt uttak av foreldrepenger med 100 prosent dekningsgrad². Dette gjelder for de tilfeller hvor moren og faren deler på foreldrepermisjon for barn som er født 1. juli 2018 eller senere. Etter den nye regelen kan det tilsvarende gis avløsertilskudd for fedre som ikke mottar foreldrepenger fra Nav for inntil 15 uker.

Prinsippet om at avløsertilskuddet skal gis for én sammenhengende periode, skal også gjelde for regelen om tilskudd til avløsning av jordbrukere som tar ut fedrekvote uten foreldrepenger.

Noen deler av foreldrepengeperioden er forbeholdt moren. Dette påvirker yttergrensene for når det kan gis tilskudd til avløsning for fedre som tar ut fedrekvote uten rett til:

² Med dekningsgrad siktes det til om foreldrepengene beregnes ut fra 100 pst. eller 80 pst. av opptjeningsgrunnlaget (den forutgående pensjonsgivende inntekten til mottakeren). Hvis foreldrene velger 80 pst. dekningsgrad blir foreldrepengeperioden lenger og foreldrepengene per dag 20 pst. lavere. I slike tilfeller blir også den maksimale dagsatsen for avløsertilskuddet (før fradrag for inntekter) gradert til 80 pst. Tilskudd til avløsning av fedre uten rett til foreldrepenger kan imidlertid ikke gis for en periode som er lenger enn fedrekvoten ved fullt uttak av foreldrepenger med 100 pst dekningsgrad, dvs. 15 uker. Tilskuddsperioden kan ikke forlenges utover 15 uker ved 80 pst. dekningsgrad eller annen gradering av permisjonen.

- De første seks ukene av foreldrepengeperioden etter fødselen er forbeholdt mor. Tidligste oppstart for uttak av fedrekvoten er derfor første dag i uke 7 etter fødselen.
- Dersom moren mottar engangsstønad ved fødsel kan det maksimalt gis avløsertilskudd for henne for en periode tilsvarende mødrekvoten på 15 uker pluss fellesperioden på 16 uker etter fødselen, dvs. samlet 31 uker etter fødselen.
- Se også kap. 4 og avsnittene vedrørende "*Tilskuddsperioden for mor som har fått engangsstønad ved fødsel og for far som har fedrekvote uten rett til foreldrepenger*".
- For faren og moren samlet kan det dermed gis avløsertilskudd med grunnlag i foreldrepengeperioden på i alt 46 uker regnet fra fødselen. Siste dag faren teoretisk kan gis tilskudd for på dette grunnlaget, blir dermed dag 322 regnet fra og med datoen barnet blir født.

For mer informasjon om Navs bestemmelser om regulering av foreldrepengeperioden, se <https://familie.nav.no/om-foreldrepenger#hvor-lenge-kan-du-fa-foreldrepenger>.

3. Tilskudd til avløsning for moren ved mottak av engangsstønad ved fødsel

Avløsertilskudd med grunnlag i mottak av engangsstønad har blitt gitt for en periode tilsvarende det mødre som har fullt uttak av foreldrepenger med 100 pst. dekningsgrad kan få. For barn født 1. juli 2018 eller senere er dette 34 uker. For mødre som mottar foreldrepenger må tre av disse ukene tas ut før barnets fødselsdato, fordi det maksimalt ytes foreldrepenger i 31³ uker etter fødsel. Mødre som har mottatt engangsstønad har imidlertid etter Landbruksdirektoratets praksis blitt gitt mulighet til å motta avløsertilskudd for inntil 34 uker etter fødsel.

Etter forskriftsfestingen av rettighetene til avløsertilskudd for mødre som har mottatt engangsstønad ved fødsel fra Nav, skal de heretter motta avløsertilskudd på nivå med mødre som mottar foreldrepenger fra Nav. Dette innebærer at mødre som har fått engangsstønad, ikke lenger skal kunne oppnå bedre rettigheter enn mødre som har fått foreldrepenger.

Departementet legger til grunn at personer som mottar avløsertilskudd med grunnlag i engangsstønad, i denne sammenheng ikke skal kunne motta en bedre ytelse enn flertallet som mottar denne ytelsen, dvs. med grunnlag i foreldrepenger. Denne endringen vil imidlertid innebære liten eller ingen faktisk endring i utbetalingen av avløsertilskudd. Dette fordi også mødre som mottar engangsstønad, vil kunne søke om avløsertilskudd fra tre uker eller tidligere før fødselsdato.

Regelen om at avløsertilskuddet bare kan gis for én sammenhengende periode videreføres for både mødre og fedre, og forskriftsfestingen er i så måte en ren kodifisering av gjeldende forvaltningspraksis.

Når reglene som fastsettes trer i kraft vil følgende gjelde:

³ De 31 ukene består av 15 uker mødrekvote og de 16 ukene i fellesdelen av foreldrepermisjonen.

- Det kan gis tilskudd til avløsning for mor som mottar engangsstønad inntil fra og med 12 uker før fødselen.
- Så lenge søknadsperioden starter senest tre uker før fødselen, kan det gis tilskudd til avløsning av mor for inntil 34 uker.
- Dersom søknadsperioden starter senere enn tre uker før fødselen, reduseres det maksimale antallet dager det kan gis avløsertilskudd for.
- Siste mulige dag det kan gis tilskudd til avløsning for moren er dag 217⁴ fra og med dagen fødselen finner sted.

4. Avsluttende merknader

Tilskuddsperioden for mor som har fått engangsstønad ved fødsel og for far som har fedrekvote uten rett til foreldrepenger

Mødre som har mottatt engangsstønad ved fødsel fra Nav og fedre som søker om avløsertilskudd med grunnlag i den nye bestemmelsen, kan kun søke om avløsertilskudd på dette grunnlaget for én sammenhengende periode.

Dersom det er aktuelt å gi tilskudd til avløsning av mor fordi hun har mottatt engangsstønad ved fødsel og av far på grunnlag av den nye regelen om fedrekvote uten foreldrepenger, kreves det i utgangspunktet ikke sammenheng mellom tilskuddsperiodene for henholdsvis mor og far. Men dersom foretaket ønsker å maksimere antallet uker det søker tilskudd for, og tilskuddsperioden for mor starter tre uker før fødselen eller senere, blir resultatet av de to reglene sett under ett likevel at tilskuddsperiodene vil henge sammen. Dersom tilskuddsperioden for mor starter tidligere enn tre uker før fødselen, er dette imidlertid ikke nødvendig.

Forvaltning av avløsertilskuddet ved endringer i Navs regelverk

Navs regelverk for fordeling av foreldrepengerperioden, dvs. summen av mødrekvoten, fedrekvoten og fellesperioden, er noe ulik for barn født før og etter 1. juli 2018⁵. Departementet legger til grunn at beregningen av avløsertilskudd for barn født før 1. juli i fjor, må følge det regelverket som da gjaldt. Vi viser i denne sammenheng til at søknadsfristen for avløsertilskuddet er ett år etter siste dag i den perioden det ble søkt om tilskudd for. Dersom man ikke legger dette prinsippet til grunn, vil det påløpe store kostnader for tilpasning av datasystemer og forvaltningen for ordningen for øvrig, og det kun knyttet til et meget begrenset antall saker.

Departementet vil legge til at dersom Navs regelverk for foreldrepenger eller engangsstønad endres, vil landbruksmyndighets utmåling av avløsertilskuddet følge opp Navs regelverksendringer i forvaltningen av avløsertilskuddet. Departementet legger imidlertid til grunn at

⁴ Mødrekvoten på 15 uker etter fødsel og fellesperioden på 16 uker som tilregnes moren ved beregning av avløsertilskudd.

⁵ For barn født etter 01.07.18 har både mødre- og fedrekvoten økt fra 10 til 15 uker. Den samlede stønadsperioden er imidlertid ikke utvidet, slik at fellesperioden dermed er redusert til 16 uker ved uttak av foreldrepenger med 100 pst. dekningsgrad.

dersom Navs regelverk på dette området endres, vil Landbruksdirektoratet informere avtalepartene om dette, slik at man kan vurdere eventuelle provenyeffekter av endringene i Navs ordninger.

5. Ikrafttredelse

Endringene trer i kraft 1. januar 2020. Søknader som saksbehandles fra og med denne datoen skal behandles etter de nye reglene så sant barnet er født 1. juli 2018 eller senere. Dersom barnet er født før dette skal de gamle reglene fortsatt gjelde, jf. kap. 4 over.

Departementet vil sørge for kunngjøring av endringsforskriften hos Lovdata.

Med hilsen

Viil Søyland (e.f.)
avdelingsdirektør

Håkon Grotli
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg

- Forskrift av 3. desember 2019 om endring av forskrift 19. desember 2014 nr. 1821 om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv.

Kopi

Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norske Landbrukstenester

Forskrift om endring i forskrift om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv.

Fastsett av Landbruks- og matdepartementet 3. desember 2019 med heimel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18.

I

I forskrift 19. desember 2014 nr. 1821 om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv. skal desse endringane gjerast:

§ 5 andre ledd skal lyde:

Det kan gjevast tilskot når den det vert søkt tilskot for:

- a) tek i mot foreldrepenngar etter folketrygdlova kapittel 14,
- b) har fått eingongsstønad ved fødsel etter folketrygdlova kapittel 14, eller
- c) har dagleg omsorg for eit barn og søkjar kan dokumentere
 - 1) med avslagsvedtak eller erklæring frå Nav, at årsaka til at personen ikkje får foreldrepenngar er at oppteningsvilkåra i folketrygdlova § 14-6 ikkje var oppfylte, og
 - 2) med attest frå Folkeregisteret, at personen er registrert som far eller medmor til barnet og bur saman med barnet på same adresse.

Tilskot etter bokstav b) kan gjevast for ei samanhengande periode tilsvarande mødrekvota og fellesdelen av foreldrepengeperioden ved fullt uttak av 100 % foreldrepenngar. Tilskot etter bokstav c) kan gjevast for ei samanhengande periode tilsvarande fedrekvota ved fullt uttak av 100 % foreldrepenngar.

II

Endringane trer i kraft frå 1. januar 2020.